

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

Aquest número 10 cèntims de pesseta per tot Espanya

Fora d' Espanya fixarán lo preu los CORRESPONSALS

ADMINISTRACIÓ y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga. BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pesetas 1'50. Cuba y Puerto-Rico, 2.—Estranger, 2'50.

LO TRIUNFO DE LA DEMOCRACIA REPUBLICANA

¡Gloria als electors de 'n Salmerón!

¡VICTORIA!

JA tenim una nova pàgina brillant que figurarà eternament en los anys de las glorias democráticas catalanas.

Ha ocorregut lo que presumiam, lo qu' esperavam, lo que no podía me-

nos de succehir.

Lo govern ab tots los seus medis y ab totas las sévas influencias; lo caciquisme ab totas las sévas arterias y ab tots los seus atreviments; la lepra de la corrupció ab totas las sévas asquerosas llagas, que provocan la repugnancia y revoltan l' estómach, tot aixó resulta impotent, quan l' esperit públich se desperta, quan lo partit republicá s' uneix com un sol home y 's presenta valent y decidit exclamant:

—Aquí estich jo, disposat á lluytar en nom de la ley, per la causa de la moralitat.

Republicans: recordéula sempre més la jornada del diumenge, y esperem d' ella ab confiansa 'ls resultats.

No 's tracta sols d' enviar als banchs de las minorias republicanas á una figura tan autorizada com la del penúltim ex-president de la República, á un polítich tan auster, tan formal, tan pur, tan immaculat com l' home que honrará al districte de las Aforas ab la séva representació, á un orador de una eloqüencia tan arrebatadora com la de D. Nicolau Salmerón... Aixó es molt; pero no es tot. La gran victoria alcansada 'l diumenge té major trascendencia desde el moment que repercuteix per tots los confins de la península, despertant arreu, arreu las decaigudas energias de la gran familia republicana. Es lo *desperta ferro* del nostre ideal. Es un gran exemple que provoca l' admiració y convida á ser imitat.

Lo sol de la restauració monárquica vá sortir per Sagunto; lo sol de la restauració republicana surt per Gracia.

Tota aquesta gloria 's deu á vosaltres, electors de las Aforas de Barcelona. Vosaltres sou la vanguardia del gran exercit de la República, exercit pacífich que, per triunfar, no té necessitat de pronunciarse contra la ley, com aquell que manava en Martínez Campos, bastantli, pél contrari, pendre la ley mateixa per escut, per bandera y per arma de combat.

¡Vegi 'l país qui son ells y qui som nosaltres!

Per aixó als crits d' entusiasme eixits dels fons del cor de tots los republicans sens excepció, que no están tan dividits com molts suposan, quan se tracta de saldar un deute d' honra, y als crits de ¡victoria! que brotan de nostres llabis, colorejats per la renovació de la sanch, s' hi uneix l' aplauso y la simpatia de totas las personas honradas.

Hem donat la primera batalla contra 'l caciquisme, contra la corrupció, contra la immoralitat, contra la indiferencia del país. Hem ensenyat com s' ha de fer pera lluytar y pera vencer. Hem comensat á saldar comptes ab los nostres adversaris. La majoria abrumadora, alcansada per Salmerón indica la empena irresistible de la opinió republicana. Que per tot' Espanya 's fassa lo mateix, y quedarà aventat en un instant aqueix pilot

de dejeccions que per espay de disset anys han anat acumulant á competencia 'ls partits monárquichs, prenent ¡ilusos! cegarnos lo camí.

¡Avant y fora! La Pascua de Resurrecció del any 1892, es la Pascua de Resurrecció del esperit republicá espanyol.

La CAMPANA DE GRACIA, nascuda vintitres anys enrera, entre l' estrépit de l' artilleria de 'n Gaminde; LA CAMPANA DE GRACIA sempre fidel á la causa de la República, repica avuy á gloria, unint los seus ecos á las aclamacions y al entusiasme de la gran familia republicana.

¡Victoria per Salmerón!

¡Victoria per la República!...

¡Honor etern als republicans de las Aforas de Barcelona!

LA REDACCIÓ.

UNA TRETA DE D. NICOLAU

UAN los conservadors se varen veure perduda la jugada del diumenge, no sabent qué fer per evitar que 's fonguessin com per art d' encantament las famosas pantorrillas del Heréu, van determinar escriure una carta de disculpa.

Y posant má á la ploma mateixa que poch ans havia servit per escriure paperets des-

tinats als burots, als pinxos, als tahúls y demés comparsas conservadoras que havian de votar dotzenas de vegadas, seguint colegis electorals com qui recorra estacions lo Dijous Sant, van escriure 'l següent *papelito*, enviando al cassino de la Rambla de Santa Mónica, per un correu d' espardeya:

«El Sr. Salmerón, puesto al frente de numerosa muchedumbre, ha ejercido durante todo el día verdadera coacción en los colegios de Gracia, hasta tal punto, que la mayor parte de los interventores del Sr. Puig y Valls, amedrentados por las amenazas del Sr. Salmerón é individuos que le acompañaban, han abandonado los colegios, resultando toda lucha imposible.

«Mientras el elemento conservador ha dado plausibles muestras de respeto á la ley, recomendando en todas partes paz y legalidad, la oposición republicana no ha reparado en procedimientos para amedrentar á la opinión conservadora, impotenté ante la amenaza, la iniquia y la acción avasalladora de los amigos del Sr. Salmerón. Esto es escandaloso é inaguantable.»

Hem procurat adquirir informes sobre aquest particular, y hem de confessar lealment que resultan exactas y fundadas las dolorosas queixas dels conservadors.

En primer lloch sabem que D. Nicolau, al llevarse 'l demati del diumenge, se dirigí á una barberia y 's feu treure la barba, aquella barba que li dona l' aspecte de un apóstol.

No 's deixá més que un manyoch de pels sobre la galta dreta, en forma de piga peluda.

Quan lo fadrí barber va preguntarli si volia que li tallés los cabells, l' ilustre catedràtich de la Universitat Central li va respondre:

—Tallis, sí; pero ab molt cuydado: es necessari que 'm deixi 'ls xavos, en l' advertencia que si me 'ls pogués allargar una mica 'm prestaria un gran servey.

Lo fadrí haber, després d' excusarse, alegant l' impossibilitat de fer creixer los pels del cap per medis artificials y d' efectes repentins, va enllestir la séva feyna.

La cara de Salmerón quedava radicalment transformada, tant que al dirigir-se de nou al *Hotel Continental*, ahont s' hospedava, 'l Sr. Soler, dueny del establiment, avisat per un dels mossos de que havia vist entrar á un home sospitos, acudi corrents á cegarli 'l pas dihentli:

—Ep, mestre, ¿ahont anéu?

D. Nicolau va somriure, dihent:

—¿De veras no 'm coneix?

Y 'l Sr. Soler, admirat de aquella transformació, va dirli:

—Dispensi, Sr. Salmerón: l' havia prés per un pinxo.

D. Nicolau va entrar al seu quarto. Allí tenia ja un paquet de roba que la nit del dissapte li havia arribat de Madrid, haventli remés expressament lo seu amic y correligionari D. Gumersindo de Azcarate, catedràtich com ell, de la Universitat Central.

Lo Sr. Salmerón al ficarse á l' arcoba, ab l' intent de mudarse 'l vestit, va dir als que 's trobavan presents al quarto:

—Senyors, ab permis de-vostés vaig á vestirme d' etiqueta.

Sis ó set minuts més tart reapareixia l' home, vestit de la següent manera:

Comensém pels peus: botas de xarol escandalosamente enribetadas y repuntadas, pantalóns de color de pel de rata acampanats del cap-de-vall, y molt apretats de genoll en amunt, de manera que se li marcavan las cuixas y las ancas, faixa de seda vermella cenyida á la cintura; ermilla de felpa escotada, camisa sense coll ni corbatí y damunt de tot un gech marsellés, curt y molt cenyit. Sobre 'l cap un barret tou y ample d' alas posat de gayrell; dintre de la faixa un ganivet de tretze mollas.

Se presentá gronxantse, ab ayre provocatiu, entre 'ls seus amichs que s' havian anat reunint, mentres ell se vestia y que per consegüent no estava enterats de res, y 'ls més d' ells mudaren de color y fins n' hi hagué algún que 's dirigí corrents á la porta, tementse una mala treta.

Unicament lo Sr. Alguacil Carrasco, aquell extremeny de musculatura hercúlea acompanyant de 'n Salmerón en sos viatjes y que per lo vist estava en l' intringulis, exclamá:

—Senores, no asustarse...

Y dirigintse á n' en Salmerón, li digué:

—¡Colás!... ¡Oñe por los mozos crúos!...

Y 'l Sr. Salmerón li digué ab veu de coll:

—¡Carrasco!... ¡Viva tu mare!...

La intranquilidat dels presents se convertí en un gran entusiasme. Tots ells endevinaren desde aquell instant, la treta que havia de donar la victoria als electors republicans del districte de las Aforas.

Salmerón entretant se posava davant del mirall, se contemplava ab detenció y deya ab sa veu natural:

—A pesar de que he dejado el *yo* por el *no-yo*, encuentro que me falta algo... no sé qué; pero, vaya, digo que me falta algo...

—Ja ho sé lo que li falta—exclamá un notable pintor, que figura en las filas republicanas.—Sentis, senyor Salmerón, y deixim completar la séva *toilette*.

Y trayentse de la butxaca una capséta de colors que portava previnguda per treure apuntes de la batalla de Gracia que per tot arréu s' anunciava, ab un acert admirable y ab una seguretat de pols asombrosa, pintá sobre la cara de Salmerón una ganyada que li anava en sentit transversal, desde 'l front á la galta esquerra. Ab aquell aditament la cara del candidat de las Aforas prenia un aspecte horrorós, patibulari.

—¡Ara sí qu' estich bé!...—digué D. Nicolau tot satisfet.

Y quadrantse y contrayent las entrecellas, y palplant lo ganivet, y posantse en *jarras* y escupint per 'l ullal, exclamá ab veu cavernosa:

—¡Minyóns: á Gracia!

Tots van seguirlo entusiasmat, passeig amunt. Caminavan depressa; pero feyan alto á totas las tabernas y tabernacles, á totas las casas de beguda y taules d' aygua y anis. D. Nicolau deya:

—Bebéu tot lo que la gola 'us demani que jo pago.

Un cop á Gracia, comensaren á treballar de ferm. Recorregueren en menos de un minut tots los colegis.

Ningú sab com s' ho feyan per recorrels tots en tan poch temps, pero no hi ha dupte que se 'ls vejé en tots, casi á la mateixa hora, avants de constituhirse las mesas. Y no sols se 'ls vejé per Gracia, sino per Sant Martí de Provencals, per Sant Andreu de Palomar, per Horta, per tot arreu; lo Sr. Salmerón, transformat en pinxo, davant, la turba darrera seu, espantant als interventors de 'n Puig y Valls que fugian assorats y dihent:

—Que D. Mariano se las arregli com vulgui... lo qu' es jo no m' embolico.

En lo restant del dia se dedicaren á espantar electors. Lo Sr. Salmerón los feya fugir á dotzenas, sens més que arrancarse l' eyna de la faixa y fer xarricar las tretze mollas del escura-dents.

Pero hi ha més encare: no falta qui 'l va veure al Camp de 'n Grassot empaytant á cops de pedra á un grupo d' electors monárquichs que 's dirigian á votar en un dels colegis de aquellas inmediacions. ¡Y 'l remalahit, quin bon nas tenia!... De una hora lluny coneixia ab l' olor si eran monárquichs ó republicans.

Tota la jornada va treballar pél mateix istil, sense que las autoritats y 'ls seus agents li demanessin comptes de la séva conducta, sense que las rondas d' electors llogats pels conservadors tractessin de posarli má y ferli pagar cara aquella serie de atropellos.

Jo no sé si li tenian por ó qué.

No obstant se 'ns dona com á cert que un cop terminat l' escritini y proclamat lo triunfo de la séva candidatura, quan l' Heréu Pantorrillas va cridar á comptes á un jefe de forsa armada que s' havia compromés á guanyar l' elecció á tota costa, reptantlo pél seu descuyt, l' interpelat digué:

—Dispensi, D. Manuel: tothom té una hora tonta.

—¿Pero que no ha vist lo que ha estat fent tot lo dia aquest dimoni d' home?

—Sí, senyor: prou que ho han vist; pero com que anava disfressat de pinxo... ¡qué vol que li digui! 'l han pres per un dels nostres.

P. K.

Los comparsas de 'n Puig y Valls

EM passat comptes y estém en pau, senyors monàrquichs.

Vosaltres, l' any passat vareu donarnos una carga de cavalleria a la Plassa del Teatro, davant de la fonda del Falcó.

Nosaltres, diumenje, varem donarvos una carga d' electors republicans en lo districte de

las Aforas. Nosaltres varem derramar sanch; vosaltres heu derramat bilis. Lo únich que teniu dintre del cos.

A un interventor monàrquich de Sant Martí de Provensals, al pendre possessió del seu càrrech, li preguntá 'l president:

—¿Sab llegir y escriure?

Y l' interventor respón:

—No, senyor; pero sé cobrar.

Y al mateix temps se fa trincar la butxaca.

Obligat a retirar-se del local va dir:

—Al menos los hi guanyat ben descansat. ¡Que viva en Puig y Valls!... Déu li mantinga l' ofició.

La táctica republicana, segóns se desprén del resultat brillant obtingut en lo districte de las Aforas, pot formularse aixís:

Entre 'ls republicans tacte de colzes. Ab los enemics de la República no hi ha de haver més tacte que la punta de la bota.

¿Y qué 'n farem del Sr. Sabadell, arcalde de Gracia?

Ara, ab motiu del rebombori de la última elecció s' ha descubert qu' exercia 'l càrrech ilegalment, tota vegada que no es elector ni elegible.

De manera que pels republicans l' elecció ha sigut jugada plena: palos, carambola y á casa.

¡A casa 'l Sr. Sabadell!

L' unió republicana s' ha fet á las Aforas, sense inteligencias previas, sense dir: jo cedeixo en aixó, t'ú abdicar de alló; sense intervenció de ningú, sense 'l menor esforç.

Lo fruyt de l' abnegació y del entusiasme ha sigut lo triunfo de Salmerón.

Fassis l' unió sincera en tota Espanya, fassis en nom de la idea lo que s' ha fet en las Aforas de Barcelona, y 'l fruyt de l' unió será 'l triunfo immediat de la República.

Los trenca-urnas

La complicitat de la policia en la qüestió de las bombas de Madrid, sembla qu' está plenament probada.

A lo menos se sab, haventse consignat aixís en un' acta notarial, que mentres lo jutje interessava la captura del famos Muñoz, la policia anava á la casa de dispesas ahont aquest estava, celebrant ab ell amistosas conferencias.

Aixís ho ha confessat la mestressa de la casa.

De móto que la policia no contava ab la hñespeda. Y ab l' hospedera.

¿Y 'l sarauhista? ¿Qué va fer lo sarauhista diumenje durant las eleccions de las Aforas?

Ell que s' agita tant, sempre que hi ha eleccions, ¿ahont se va ficar que ningú 'l va veure en forat ni finestra?

Es cert que diumenje no 's tractava de guanyar un' acta de regidor, sino de batallar per una cosa tan baladi com lo prestigi del partit republicá simbolisat per en Salmerón, y aixó no val la pena d' encaparrars'hi.

Ademés, lo sarauhista, diumenje estava molt ocupat ab los cansaladers.

Y ja es sapigut que per certs tipos, primer es la cansalada que to.

L' espectacle magnífich donat en lo districte de las Aforas se repetirá á Tarrasa, dintre de poch temps. Allá també 'l candidat republicá, Sr. Jover, va ser despossehit de l' acta, per medis indignes. S' ha de proceder á segona elecció, y 'ls numerosos republicans de aquell districte s' han pres la qüestió com á punt d' honra.

Dijous al vespre Salmerón va visitarlos. Y encare que no arribém á temps per donar compte detallat del meeting celebrat ab aquest motiu, tenim la convicció de que la visita del eminent republicá no será estéril.

Republicans del districte de Tarrasa: los electors de las Aforas han obert lo cami: recorrémlo. Los republicans de las Aforas han donat l' exemple, seguimlo. Una victoria 'n reclama un' altra. Y de victoria en victoria, arribarém al fi de la jornada.

Los republicans de Alhama (Almería), tot just van tenir coneixement del triunfo de Salmerón, van honrarlos ab lo següent telégrama:

«Los republicans Alhameus felicitan als honrats graciencs com als demés habitants de Catalunya per lo gran triunfo obtingut. La nació entera recordará ab orgull á tan leals republicans. —Manuel Masó.»

Gracias mil, y tant-de-bó que prompte nosaltres pugém tornarnos l' obsequi que avuy 'ns fan.

Una frase del ex-republicá Leyro, avuy comandant de municipals de Gracia:

—¡Ah!... ¡hi tragat més bilis!... Pero vaja, que si jo hagués dirigit la cosa, d' altra manera hauria anat.

¿Y qué havia de anar de altre manera!...

Lo tal Leyro s' ha de convencer de una cosa. Quan deixá de ser republicá y sombrerer, va tirar la sombrereria al foch. Y amigo, avuy no té més remey que tirarhi l' últim barret!

Ha sortit ja la nova obreta de nostre estimat company de redacció C. Gumá; ilustrada pél celebrat artista M. Moliné, que porta per titol *Art de festejar. —Catecismo amorós, en vers.*

Tractantse d' un llibre de 'n Gumá, no 'ns está bé alabarlo, perque es de casa nostra y perque en rigor no ho necessita, pues l' éxit alcansat per l' *Art de festejar* y l' afany ab que 'l públich lo demana, son mes eloqüents que tot lo que nosaltres puguessim dir.

Per lo tant, ja ho saben: no perdin temps y apresúrinse, que la edició diu que ja s' acaba.

Quan tot cruix y tot amenassa derrumbarse; quan los partits monàrquichs no saben per quin cami tirar, ¿cóm s' explica que 'ls diputats republicans que en lo Congrès se troban, no fassin sentir cada dia, á cada hora, á cada moment, la séva véu vibranta, despertadora de la conciencia del país?

Confesso que no ho entench.

Si una vegada podém demostrar ab datos numéricos que la República del any 73 rodejada de conflictes no va ser tan cara al país, com ho es avuy la monarquia restaurada, en plena pau, aquesta vegada es l' ocasió present.

¡Diputats republicans: energia, resolució y confianza!

¡Diputats republicans: la República per la Patria!

¡La Patria per la República!..

La situació d' Espanya queda pintada ab un sol dato.

Mentres tots los ingressos sofreixen una baixa constant, sintoma segur de que 'l poble espanyol va perdent totes las sevas energias, l' únich ingrès del Estat que sofreix augment, es la renda de loterias.

Al any 50 lo govern treya de la rifa nacional 21 milions de pessetas; en l' últim any n' ha tret 78 milions.

Un interventor conservador que no va arribá á pendre possessió

Durant aquest periodo de temps los espanyols han jugat á la rifa 1.921 milions de pessetas.

Tal es lo recurs dels desesperats: jugar-se á la rifa l' última pesseta.

Totas las ideas generosas mereixen un aplauso, y generosa es la idea adoptada pél fabricant de Mataró D. Joaquim Coll y Regás, compromentse á assistir als treballadors que fent un any que treballin á casa séva cayguin malalts, ab una quota de 10 pessetas cada senmana, mentres la séva malaltia no escedeixi de tres mesos; á seguir pagant lo salari complet, durant sis mesos, á tot treballador que prengui mal en la fábrica; á passar 10 pessetas semanalis á tota treballadora casada, un mes avants y un mes després del part; y finalment á donar un sis per cent del capital que 'ls treballadors tinguin imposat en la Caixa de ahorros de aquella ciutat.

La conducta del Sr. Coll, per lo mateix que té la tendencia de armonisar las relacions entre 'l capital y 'l treball, mereix los més acalurosos aplausos y es digna de trobar imitadors en tots los centres fabrils de Catalunya.

CARTAS DE FORA.—Hi ha un predicador á Sitjes que per fer més efecte se ha fet posar una fusta als peus de la trona qu' es de pedra y un' altra á la barana, á fi de donar manotadas y patadas movent aixis gran estrèpit per atemorisar á las ovelles misticas. Y resulta que si 'l tal predicador funcionés á Fransa, aixis com treballa á Sitjes, seria causa de grans serracinias, en rahó de no ocuparse més que de la qüestió social, com si ell tingués de arreglarla, ó com si 's cregués que 'ls sitjetans que no van á escoltarlo més que per divertir-se y fer la brometa, son una colla de babaus capassos de combregar ab aquellas rodas de moli.

Lo dijous sant las empenqué contra l' Ajuntament perque 'l regidors no avian anat á pendre la comunió. Comensá dihent que no sabia si estava al mitj del Africa ó en la católica vila de Sitjes. Y acabá insultantlos de mala manera.

En vista de aixó l' arcalde Sr. Querol, persona apreciada per tots los bons sitjetans enviá un ofici molt enérgich al pare Arbusiá que així s' anomena 'l burot negre. En l' ofici deya que si 'l fets se repetian li contaria las quaranta, donantne part al governador, y que no trobaria extrany que 's repetissin certs escándols com á las iglesias de Fransa.

Lo divendres sant, dirigintse desde la trinxera espiritual á uns quants joves perque se 'l miravan los hi digué:—Si baixo de aquí dalt jo mateix em faré justicia ja que aquí no n' hi ha. Aixó doná per resultat una rialla general. Desseguida sorti la professó y si no 'l varen apedregar va ser per respecte y atenció al arcalde. Tota la població está indignada contra aquest home. Sort que la Quaresma es acabada ó sino la cosa acabaria malament.

—¡LA CAMPANA DE GRACIA, ab lo triunfo de 'n Salmerón!

LOS VICTORIOSOS

¿Pobles y sants que l' ajudan?
 ¡Quina gracia, vatua 'l mon!
 ¡Es clar que ab aquestas forsas
 ha guanyat en Salmerón!

Un dels nostres electors de la Llacuna que anava a cumplir lo precepte pasqual se trobà ab que 'l rector no 'l volia absoldre ab motiu de ser lector de LA CAMPANA DE GRACIA, pecat que segons 'l aludit rector no té perdó ni en aquest mon ni al altre. Lo que no té perdó, Sr. rector de la Llacuna, son certs atachs de hidropesia, que de vegadas acostuman a sufrir las majordonas,

atachs que encare que regularment quedan curats als nou mesos justos de sufrirlos, solen deixar conseqüencias funestas é irremediables. ¿No pensa com jo, sobre aquest punt, Sr. rector de la Llacuna?
 L' ensotanat de Vilassar de Mar ha passat a ocupar la carboneria de Vilanova y Geltrú, encare que ab molt sentiment, si hem de jutjar per las escenas patéticas ocorregudas lo dia avants de la seva marxa. Una munió de donas li suplicaren ab gran fervor que festots los esforços possibles per poder tornar a ser lo seu pare espiritual. Emocionat ell, com es molt natural, y ab los ulls encesos y espurnejantli sentidas llàgrimas, se despedi de aquell bè de Déu assegurant que per la seva part faria tot lo possible per complàurelas, y quan las paraulas li faltaren, per efecte de la emoció, apelà als sospirs y a las abrassadas, despedintse d' ellas d' una a una, ab lo qual se promogué una escena que no semblava sino que 's tractés de una perdua irreparable, ab la circumstancia de que quan estigueren llestos semblava que l' ensotanat hagués tingut febre.— Per lo demés, a pesar de tanta efusió per part de las devotas, ha de saber l' estimat Ramonet que 'l 99 per cent del sexo fort de Vilassar li desitja un felis viatge y una bona arribada a Vilanova, que hi estigui molt bè y que no se 'n mogui.

IALELUYA!

¡Electors de las Aforas!
 poble digne, noble y fort;
 la Espanya republicana
 us saluda de tot cor.
 Ab l' arma poderosissima
 del sufragi universal,
 heu donat al caciquisme
 una estocada morta!

Al treure triunfant de l' urna l' honrat nom de 'n Salmeron, heu cridat a Catalunya, a la Espanya entera, al món:
 —«Mirèu lo que ha de fé un poble
 »quan se veu atropellat!
 »aprenghen a dar la vida
 »per la santa llibertat!
 »De res han servit las trabas
 »que 'l govern conservadó
 »ha posat ab má atrevida
 »al torrent de la opinió...
 »Res ha pogut contenirnos,
 »res nos ha fet regular:
 »van citarnos a la lluyta
 »y vam dir: ¡Volém guanyar!»—
 Y heu guanyat. Vostre entusiasme esclatant atronadó ha tallat en un sol dia las alas de la reacció.

No era tan sols lo districte lo qui mirava anhelant la batalla memorable que aqui s' estava donant.
 Era Espanya, tot Espanya, l' ánima de la nació, cansada ja dels escándols del partit conservadó.

Al presència 'l vostre triunfo tots los pits s' han aixamplat y 'l sol de la democracia altra vegada ha brillat.
 —«Encare hi ha esperit públich» diu la nació ab inmens crit:—
 «¡No era mort, no. l' entusiasme!
 »tan sols estava adormit...»
 La elecció de las Aforas acaba de demostra que sota aquest gel fictici hi bull lo foch d' un volcán.
 S' ha romput lo glas: l' efecte d' aquesta hermosa elecció mereix casi compararse al d' una revolució.

Ha sigut un Alcolea hont s' ha lluytat ab cor franch, un vintinou de Setembre, sense una gota de sanch.
 A l' una part lo decrepít, lo vell, lo antich, lo servil; á l' altra lo nou, lo sólit, lo generós, lo viril.
 Per primera volta Espanya, ab assombro general, ha pogut veure la forsa del sufragi universal.

Gracias a aquest noble exemple la nació avuy ha començat a despertar lo pais La llisó que de deu a es llevar que grillará:
 imitantvos a vosaltres aquí al pobre deturará?
 Nostra arma ha de sé 'l sufragi y desde ara, ja ho sabem, usantlo ab cor y entusiasme tindrem... tot lo que voldrem.
 ¡Gloria als que 'l camí 'ns ensenyan! ¡Gloria y llores per son front!
 ¡Honor als que han tret de l' urna al eminent Salmerón!

C. GUMA.

PUIGYVALLADAS

HABIA de guanyar. Tot ho tenia a punt. Los electors, las urnas, las papeletas, la goma borradora, un ganivetet per raspar tinta...
 Las simpatias del districte eran sévas; havia fet aquí y allí discursos, y per tot arreu l' havian aplaudit estrepitosament, extraordinariament, prodigiosament.
 Contava ab l' apoyo del govern y de las autoritats. Li havian enviat civils, caballeria, burots, polissons, municipals... Sòls faltava que la esquadra hagués tirat rambla amunt, navegant per la claveguera, y s' hagués situat a la entrada de Gracia, per tot lo que a ell li convingués.
 Los forasters que veyan aquell formidable aparato, preguntavan admirats:
 —¿Qu' es aquesta bellugadissa? ¿a qui s' ha declarat la guerra?
 —A la democracia y al sufragi universal. Tot 'aques-

LOS DERROTATS

—No ploris aixís, Mariano;
lo mico que veus aquí,
no es á tú sols que te 'l donan...
¡també me 'l donan á mí!

ta comparsaria es pera obtenir lo triunfo del candidat del govern.

—¿Qui es?
—En Puig y Valls.

—¡Ah!
Y al llsnar aquest /ah! lo foraster obría tota la boca en senyal d' admiració, com volguent dir:

—¡Una eminencia! ¡una notabilitat! ¡un nom de primera forsa! ¿qui no ha sentit parlar mil vegadas d' ell?

—¿Y 'l séu contrincant—preguntava luego— qui es?
—En Salmerón.

—¿Eh?
Un /eh? de sorpresa, que venia á significar:
—Deu ser un zero, un ningú: en ma vida he sentit anomenarlo.

Lo dia avants de la votació, l' heroe de la festa y 'l jefe de la conservaduria celebravan una conferencia pera ultimar los derrers detalls.

—¿Ja ho tens tot preparat, Planas?—deya l' home.
—Tot; no hi ha cuydado: tindrás més vots dels que 't mereixes.

—¿Qué haig de fer jo demá?
—¿Qué? Res. Passejarte pèl districte y anar saborejant la teva victoria.

—¿No seria convenient que repartis puros als electors?

—No, Mariano: son massa dolents y 'ls marejarían. A més, aixó de regalar puros fa molt ordinari.

—¿Es dir que opinas que puch preparararme pera embutxacar l' acta?

—Com si ja la tinguessis.
—Donchs me fare afeytar y arrissar los cabells....

—Just: un candidat triunfant ha de procurar fer goig.

Davant d' aquestas seguretats, don Mariano va llen-sarse al carrer, comensant ja á meditar lo primer discurs que faria al Congrés quan anés á Madrid.

Entra immediatament en una litografia y diu ab ay-re de conquistador.

—A veure; necessito unas tarjetas. depressa.
—¿Qué han de dir?

—Lo meu nom, y á sota, en lletras grossas: *Diputado por las Afueras.*

—¿Per quan las vol?
—Avuy som dissapte.... Tinguemelas per demá á las vuit del vespre.

—¿Ahont las hi haig d' enviar?
—No 's molesti. Quant me vegi baixar d' allí dalt

acompanyat en triunfo pèls meus amichs, que portaràn atxas encesas y tocaran lo pandero, surti de la botiga y tirimelas á la carretel-la.

Ve 'l diumenje, tothom acut al seu lloch d' honor, fins dels que d' aixó no 'n gastan, y comensa la gran

votació que havia d' acabar ab la victoria don Ma-riano.

Los electors s' anavan presentant de un á un.
—Voto per en Salmerón.

—Voto per en Salmerón.
—Voto per en Salmerón....

Semblava la cansó del enfadós, un eco que anés re-petint lo que havia dit lo primer votant.

Cada dugas ó tres horas apareixia un elector ab una papeleta perfumada.

—Voto per en Puig y Valls.
Aplausos, entusiasmo, ovació....

Ningú sabia avenirsen.
—¡Un que ha votat per en Puig y Valls!

—¡Don Mariano ha pescat un vot!
—¡Un elector de don Mariano!

La gent lo rodejava contemplntlo ab admiració, com si 's tractés d' una cosa rara, d' un auccell arribat de la Conxinxina.

Algúns fins l' ensumavan; pero aviat van deixarho corre. A la qüenta feya un olor de burot que no s'hi podia tenir cara.

Mentres tant, entravan novas comitivas d' electors y 's repetia la lletania de sempre:

—Voto per en Salmerón.
—Voto per en Salmerón.

—Voto per en Salmerón....

Los presidents de las mesas ja comensavan á empi-
parse.
—¿Encara no s'acaban los votos per en Salmerón?
Que 'ls portin tots d' una vegada, perque aixó ma-
reja.—
Pero no hi havia remey: la pluja salmeroniana se-
guia més espessa que may.
—Voto per en Salmerón.
—Voto per en Salmerón.
—Voto per en Salmerón...
—¡Basta!—diu que exclamá un president:—ó feu en-
grandir l'urna ó portéune una de nova: aquesta ja no
pot dir faba.—
Arriba l'hora solemne, s' fá l'escrutini... y resulta
que en Salmerón té deu quarteras de votos, mentres
que don Mariano ab prou feynas n'ha arreplegat un
picotí, una mesurata de las més menudas.

Senyor Puig y Valls, jo ho sento de veras. La seva
derrota m'arriba al ánima perque m'faig cárrech de
la seva situació.
¡Afeytat, arriatat, ab cent tarjetas litografiadas... y
sense acta!...
¡Què hi farém! Consolis, prengui algún calmant y
prometi no tornarhi més.
En mitj de la seva estrepitosa desgracia, pot ben
alabarse d'haver enriquit l'idioma ab una paraula
nova de trinca.
D'ara endavant, quan algú quedi en ridícul d'una
manera solemne, ab las circunstancias agravants de
premeditació y reincidencia, no dirém:
—Ha fet una planxa.
Dirém sencillament:
—Ha fet una puigyaallada.

FANTÁSTICH.

CAPS SUELTOS

Si 'm proposés algun dia
arribá á ser diputat,
y per lograrho abocava
pilas y pilas de rails;
si á pesar d'aixó, sortia
derrotat pel contricant,
¡no diria pocas pestes!
¡no estaria poch cremat!

Lo govern no ha estranyat gayre
la elecció de 'n Salmerón,
perque sab que 'l seu triunfo
se deu á las coaccions.
La guineu diu que son verdas
quan no pot haverlas ¿oy?
Lo govern no ho diu: *Son verdas,*
peró diu: *¡Son coaccions!*

En Cos Gayon fa uns quants dias
diu que se sent un gran pes,
á causa de la cartera
que tragina sobre d'ell.
Es la de Gracia y Justicia
y l'home naturalment
al sentir tan sols dir: *¡Gracia!*
ja no pot tenirse dret.

—¡Gracia, Gracia, Gracia, Gracia!...
diu lo mónstruo, passejant
amunt y avall del seu quarto,
á tall de lleó engabiado:
—¡Lo qui á tú va batejarte
debia se un bon babau...!
—¡Posarte Gracia!... ¡Y tal Gracia!...
Lo qu' es á mi no me 'n fas.

—De 'n Salmerón la victoria
no 'm sorprén—deya un carli:
—aquells á qui 'l cel l'ajuda,
surt bé de tots los perills.
Dos sants dels més respectables
han treballat per ell.

—¿Quins?
—¡Ay ay! ¿que no ha vist los diaris?
Sant Andreu y Sant Martí.

¿Qué diuhen? ¿Si es cert que s' tracta
de fe economias?... ¡Ay!
Economias molt serias,
terribles, fenomenals.
¡Calculin! Al sapiguerse
qu' era mort en Jovellar,
los ministros van reunirse...
per corre á omplir la vacant.

A Cuba ja no s' entenen;
lo gobernador se 'n vé,
los Estats-Units vigilan.
lo comers los fa l'ullet.
Tot son sombras y misteris
y cosas raras... ¿Qué fem?
¿que cantém la cansó aquella:
la Habana se va á perder?

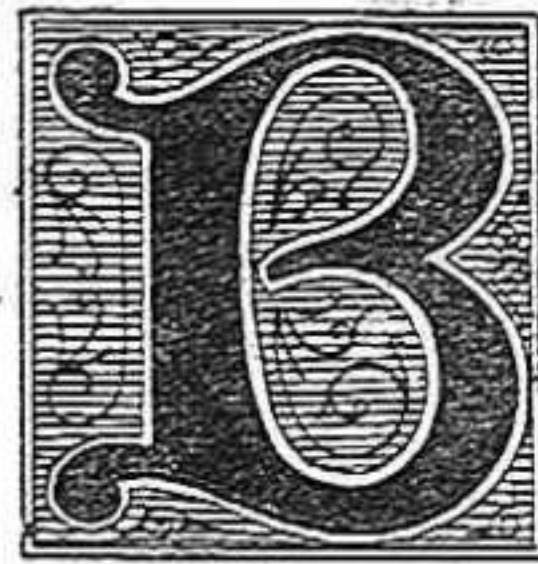
Ben esbrinat lo tinglado
dels petardos aixarpats,
resulta que aquell gran drama
es un sainete xiulat.
La gent de la policia
prou va treballa ab afany,
peró... res: *les ha salido
un poquito desigual.*

¡Ultima hora! 'Ls apuros
que passava la nació

ja están salvats: lo gran Cánovas
sab trobar remey per tot.
—¿Tracta de rebaixá 'ls gastos?
—¿Tracta de suprimir sous?
—No senyors; farà... un emprest
de vint ó trenta milions.

C. GUMÁ.

LA PALMETADA

ona y duríssima ha sigut la
liissó que 'ls republicans acaban
de donar als monárquichs
en las elecciones de las Aforas.
La mona conservadora, ab tots
los seus confits de color pro-
teccionista, las sévas llamina-
duras pe 'ls ignocents y tros-
sos de turró pels venedors de
vots, ha sigut destrossada en
una elecció superba. Lo pastel
traballat ab tanta constan-
cia ha resultat agre y ab ous cobats. Y s'ha convertit
en mico.

Lo xasco pe 'l govern es de primera, y fins pera 'ls
més beneyts queda demostrat que las elecciones prime-
ras foren un asquerós amancebament del frau ab la
barra. Com no siga qu' avuy s' haja girat tothom d' es-
quena al partit conservador, apartantse de lo que re-
pugna. O las dos cosas. que pot molt ben ser.

Lo gall de la democracia ha donat lo do de pit au-
gurant la proximitat de l'aurora republicana, com
canta 'l gall domèstich saludant la vinguda del nou
dia. Aixéquinse del lit de l'indiferencia 'ls dropos
qu' encara jahuen ensopts, preparin las eynas que
prompte será hora de comensar la tasca, qui no hi si-
ga, no hi siga contat.

L'energia desplegada últimament dona la mida de
lo que foran unas elecciones hont tothom hi fés val-
dre 'l seu dret; prompte 's faria l'escobrada que con-
vé. Si 'l Congrés s'implis de republicans no sé quin
remey 'ls quedaria á algunas familias més que 'l de
preparar lo farsellet y facturarlo.

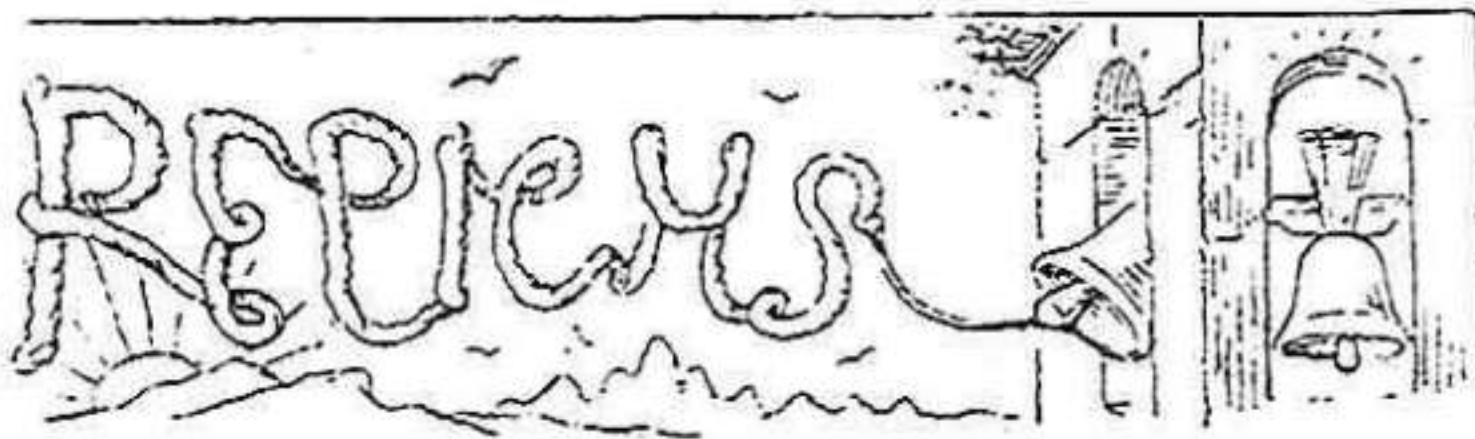
Ara 'ls conservadors se queixan, dihent que no 'ls
han deixat emetre ab tota llibertat sos votos, com se
queixava 'l gitano del quènto á que enviaren á presiri
per haverse casat tres voltas. Asi aquest li semblava
molta religiositat frequentar lo sagrament del matri-
moni, y als xanxulleros los pareix que se 'ls retalla
la llibertat no deixantlos votar un centenar de ve-
gadas.

En lo Sufragi Universal hi há 'l camí de la dignifica-
ció humana. Tants caps, tants barrets; tants homes,
tants vots y vots son trunfos. Los reaccionaris votan
ab trabuch; y en despoilat los liberals, en lo Sufragi
Universal, ab lo paper als dits, l'arma de la rahó y del
sa criteri. Aquells ab cobardia cinica y forsa brutal;
eixos ab forsa moral y valor civich.

¿No 's convens encare 'l País de que la curació de
tots los seus mals pot trobarla en si mateix? ¿No resulta
vergonyós per lo molt cert que tenim lo govern
que 'ns mereixém, segons diu Cánovas? La truya pot
girarse sempre que 's vulga, á ca a elecció tenim la
paella pe 'l manech. Adulterat lo pá, adulterat lo vi,
adulterada la voluntat nacional, nosaltres permanei-
xém mes passius que 'ls sectaris del Korán. De son:
Deu es Deu y Muhoma 'l seu profeta, nosaltres n'hem
derivat: *lo mon es mon y en Cánovas la nostra pla-
neta.*

Y quan un hom' enfutimat tiraria de revés, ab mol-
tíssima rahó, las antiguallas tradicionals y 'ls trastos
vells, may faltan ánimas sentimentals ó cors á punt
de caramell-lo que xisclan, ploran y s' exclaman tot
ensenyant certas cosas procedents d' una fábrica
hont pagan molt bé als seus corredors: ab or y diners
dels mansos.

Ab Salmerón vá al Congrés una nova veu prepara-
da á cantar las absoltas á la inmoralitat administrati-
va, y entre tant á Barcelona 's quedan los derrotats,
quals capitans—manayas poden dir parodiando la frase
de Francisco I:—*¡Tot s'ha perdut, hasta la vergonya!*
XAVIER ALEMANY.

Salmerón vá passar una part
del diumenje en lo cassino de
Gracia conegut per *la Banyá*.
Nosaltres som aixis: quan fi-
quém la *banya* á un forat, gua-
nyém una elecció, per empen-
nyada que sigui.

L' infelis aquell que vá anar á
rompre l'urna de la secció 6.ª era, segons diuhen, un
limpia-botas de Barcelona.

¿Limpia-botas ó limpia-urnas?

Ja es sapigut que vá sortir de l'aventura ab un
trench á la clepsa, resultat de un cop de cadira.
No podrá queixarse de que 'ls republicans ha-
guessin empleat una cadira.

Ho ván fer per veure si se li *assentava* l'enten-
ment.

Un detall pintoresch.

Un president de mesa, al veure la gran derrota que
havia sufert lo recomanat del heréu Pantorrillas, s'
empenyava en no firmar l'acta, y al efecte volia es-
cabullirse del local.

Un republicá vá detenerlo.

—Alto: d' aquí no se surt, fins que tot estiga llest.
—Oh—vá dir—es que tinch una necessitat.
—Fásilla aquí mateix.

Y l'home cumplí al péu de la lletra, mentres un
interventor republicá li deya:
—A la salut de 'n Puig y Valls.

En los carrers de Gracia, durant las iluminacions
dél diumenje:

—¿Es realment cert que ha guanyat en Salmerón?
—Sí, noy, sí ¿que no ho veus? Mira per tots costats
y 't convencerás de que no hi ha més cera que la que
crema.

Se atribueix á D. Mariano la següent frase:

—Estich convenut que la majoria dels refrans son
falornias. A lo menos jo puch assegurar que val més
ser graciós que caure en Gracia.

Un antich republicá dels més rojos, y que á pesar
de ser tan roig, quan van permetre ferlo regidor, va
tenyirse de monárquich, lo Sr. Puigjaner, vehí y
elector de Gracia, s' alabava de que ell tot sol, sense
ajuda de ningú, trencaria una urna.

Peró no vá trencar res.

Ara lo que no sé si en vista de la pasmosa resu-
rrecció dels republicans, á qui ell vá abandonar, s'
estarà *trencant* lo cap per las parets.

Dintre de una tanca ahont resideix un pirotécnic
en la vehina vila de Gracia se reunian los companys
de perduts que havian de funcionar en obsequi de 'n
Puig y Valls. Lo públich vá sorprendrels en la seva
criminal operació y ells van fugir escapats.

Fins n'hi havia alguns que per escapar més de-
pressa saltavan las tapias.

Un curiós que contemplava l'escena vá dir:

—Satisfet pot estar en Puig y Valls: un pirotéc-
nich enjegá en honor seu totas las piulas y tots los
trons.

Un jugador al servey de la candidatura monár-
quica deya:

—Los republicans no 'ns han deixat carregá 'n
daus y hém perdut la jugada.

En lo Passeig de Gracia, avants de las quatre de la
tarde, un amich que baixa, detura á un amich que
puja ab gran apressurament.

—¿Ahont vás noy, tan depressa?

—A Gracia, á veure qui ha guanyat.

—No cal que corris, ja t' ho diré jo: ha guanyat en
Salmerón.

—¿Cóm ho sabs?

—Acabo de veure á n' en Puig y Valls, y feya una
cara tan llarga que li arribava arrán mateix del llom-
brigo.

Me deya un llogater de una de las casas que posse-
heix D. Mariano Puig y Valls:

—Jo pagaré la festa.

—¿Vosté? ¿Com s' enten?

—Sí, senyor: dos vegadas l' han derrotat y dos ve-
gadas ens ha apujat lo lloguer de un duro cada més.
D. Mariano ho fá aixis: quan está cremat s' esbrava
ab los llogaters.

En Martínez Campos está empenyat en que á un
seu germá que ha sigut conceller d' Estat, se li aboni
la cessantia de ministre. Trenta mil ralets anuals
bon profit.

Uns vuytanta mortals més se troban en igual cas,
haurá de concedirse 'ls lo mateix.

Peró no per aixó desisteix l' héroe de Calaf. S' han
de fer economias y aquest es lo camí. Ho vol l' héroe
y se l' ha de complaure.

¡Ditxosa espasa de Sagunto!

Al últim veig que s' ha anat tornant un sabre que
no serveix sino per repartir *sablazos* al pressupost de
la nació.

Manera de contentar al Sr. Puig y Valls.

S' agafan los 43 vots que va tenir á Sant Adriá de
Bessós, s' hi afegixen tres zeros, y 'ls 43 se conver-
teixen en 43.000.

Després de aquesta maniobra se 'l proclama dipu-
tat per Sant Adriá y se l' envia á Madrid, colocandó
en l' altar dels *niños góticos*.

Lo teléfono, diumenje, va funcionar ab gran per-
fecció, trasmetent las noticias de las elecciones de las
Aforas.

DON ANTÓN al sapiguer lo resultat de la elecció de las Aforas

—¡Mala negada fassin!

Aixó no té res d'extrany. Lo teléfono es un adelantado modern, y es molt natural que 's posés al costat dels elements adelantats...

PREPARATIUS

ENYOR Cánovas...

—Digui. —Sembla que 'l preocupa molt lo próxim primer de Maig. —Ni hi he pensat un moment sisquera. Los obrers son los que mouhen soroll, y fan profecias, y pronostican que passará aixó y alló y lo de mes enllá. ¡Lo govern si que!

—¿Es a dir que vostés ja tornan a preparar la comedia de sempre?

—¡Holá! ¿quina comedia?

—La de preparar la opinió, fent veure que tota l'agitació que acompanya 'l primer de maig es obra de las classes treballadoras.

—¿Qué no es veritat? ¿No son los obrers los que fomentan aquest malestar, aquesta intranquilidat, ab la seva actitud agresiva y amensadora?

—No senyor: lo que fomenta tot aixó, es lo govern.

—¿Nosaltres? Es graciosa la ocurrencia... ¡Lo govern, lo guardador del ordre públich, convertit en fomentador d' agitacions...!

—¿No culpa vosté a las classes treballadoras? ¿que han fet ellas?

—Concretament res; pero la seva mirada, los seus gestos, las pocas paraulas que deixan anar, aixó es lo que ho perturba tot.

—Los que tot ho perturban son vostés, ab la seva exagerada previsió y ab la falta de tacto que 's veu en todas las sevas providencias...

—Home, m' agradaria que m' ho expliqués aixó...

—Vosté acaba de convenir ab que 'l poble, concretament, no ha fet res... ¡Y aixó que sols falta una senmana pel primer de maig!

—Pero ¿y 'l govern? ¿qué ha fet?

—Esperis... ara ho sabrá lo que ha fet, ja que sembla que ho ignora. Escolti lo que deya un diari dels seus, l'altre dia: «Los capitans generals y autoritats militars han rebut instruccions respecte a la conducta que deurán seguir en lo primer de maig. Diu que aquestas instruccions son energicas en gran manera...» ¿Qué m' hi diu ab aixó?

—Ja veurá: la prudencia, la previsió que tot govern ha de tenir...

—Anem seguint; veji lo que canta aquest altre periódich: «Han sigut enviadas a Barcelona vuyt mil granadas...» Suposo que no voldrá dir magranas...

—Es que aquestas vuyt mil projectils la guarnició de Barcelona 'ls necessita, per... perque no 'n té.

—¿Y 'ls necessita cabalment poch avants del primer de maig? ¿quina casualitat més rara! I ero «acara no estich llest: escolti una mica més, si es servit: «La esquadra d' instrucció, que actualment es a las islas Balears, ha rebut ordres de trasladarse a Barcelona avants del primer de Maig.»

—Es per...

—Perque 'ls marinos pujan assistir a la festa dels Jochs florals ¿no es cert?... ¡Cóm aquest govern es tan poétich! ... En fi, aném a lo últim; fixis en lo que un al-

tre diari explica: «Al enterro del general Jovellar hi han assistit deu mil soldats. Sembla que 'l govern ha aprofitat aquesta ocasió pera fer un alarde de forsa...» Verdaderament, portar deu mil soldats a un enterro, sols se pot fer, més que per honrar al mort, pera donarse llustre 'ls vius... y posar la por al cos dels que 's ho miran.

—Aixó ja es 'l extrém de la suspicacia.

—Será tot lo que vosté vulga; pero la suspicacia de la gent relaciona tots aquests fets y 'ls lliga ab lo primer de maig.

—Bueno, suposant que fos aixís; ¿quin mal hi ha en tot aixó? ¿no está 'l govern obligat a dictar midas previsoras que evilin sorpresas, imposin als revoltosos y tranquilisin a la gent d' ordre?

—¡Pero no veu que en lo que vostés fan no hi ha previsió, ni ab aixó s' evitan sorpresas, ni s' imposa als revoltosos, y la gent d' ordre, en lloch de tranquilisarse, tremola, plora y 's desespera!

—Y donchs ¿qué voldria que fés lo govern?

—Callar, ser prudent y esperar los acontecimientos ab serenitat. Aquest luxu d' aparato, aquest foch granejat de providencias tremendas, no es energia, no es carácter, no es tacto gubernamental: es pór, pór y pór.

—¡Home...!

—Ab aixó ¿sab que logran? Donar mala reputació al primer de maig, que podria ser una festa tranquila y fins hermosa, y sembrar llevors de conspiracion y complots terrorífichs, com lo descubert ultimament a Madrid.

—Veurém, veurém...

—Per mi ja está vist. Los treballadors no han fet ni han dit res. Lo govern ha deslorigat milja nació ab motiu del primer de maig... ¿Qui es més pacífich aquí? ¿qui es més sensat? ¿qui es més prudent?...

En Cánovas no sab que contestar; jo me 'n vaig xiulant, y entre tant penso:

—¡Ja puch xiular...!

F.

LA ELECCIÓ DEL DIUMENJE

UNA elecció empenyada es lo mateix que una batalla. Lo camp de la lluyta es tant extens com lo districte en que té lloch. Cada colegi es un reducte. Menos mal quan la batalla se ceneix als límits de la legalitat.

La del diumenge passat se presentava amensadora. Los partidaris de la candidatura de 'n Puig y Valls ho tenian tot preparat per guanyar a tota costa. De conseguirho se 'n alabavan lo dia avants. ¿Ab qué contavan?

Elementos conservadors no 'n hi ha en tot aquell districte: pero allá ahont faltan s' inventan. Tenian las listas dels electors morts, dels ausents, dels que figuran en lo cens ab noms imaginaris; tenian los paperets a punt, aquells paperets de sempre que 's reparteixen als comparsas: contavan ab lo concurs de unas quantas patuleyas de perduts y miserables y d' empleats de menor cuantia que 's veuhen obligats a fer tots los papers de l' auca per no perdre 'l sou, y pretenian apelar als medis de sempre.

Pero 'ls republicans que treballavan sense mes estimul que 'l de deixar ben sentat lo bon nom del partit, prengueren las degudas precaucions, y frustraren las malas tretas conservadoras. Contra las rondas d' electors de camama, rondas d' electors honrats resoltos a impedir abusos y a castigar atropellos si es necessari.

Gracias a la vigilancia exquisita que 's exerci, 'ls taruguitas electorals no tingueren mes remey que desbandarse y declararse vensuts.

Los colegis ademés estavan intervinguts per gent apta y disposada a jugar net. De manera que la legalitat electoral estava plenament garantida.

Després de aquest preambul, aném ara a bosquejar los principals incidents de la memorable batalla

Gracia

La vila estava molt animada. Salmerón, rodejat de valiosos elements republicans, dirigia l' elecció desde 'l local del Centro Republicá; lo seu antagonista Puig y Valls utilitava 'l Jutjat municipal. En las golfas de la casa de la vila treballavan desesperadament en pró del candidat monárquich lo conservador Serra y Clarós, lo fusionista Pons y Sans, lo romerista Casals y Leonor, y l' ex-republicá Francisco Derch, y li dibém ex-republicá, perque l' interjecció ¡ex! es lo primer que 'ns vé a la boca, al fernes cárrech de la seva conducta. Desde las golfas de la Casa Consistorial, se veu perfectament la torre del rellotje, que recorda l' atach de Gracia, que no haurá olvidat de segur en Derch, si es que l' haver anat durant tan temps en malas companyas, no li ha fet perdre la memoria.

La guardia municipal estava sobre las armas y numerosas patrullas de civils recorrian los carrers.

Se constituiren las mesas, ab la particularitat que no poch interventors de 'n Pantorrillas se vegeren obligats a abandonar lo cárrech perque no sabian llegir ni escriure. Si bé podian dir:—No sabém llegir ni escriure; pero sabém cobrar.

Comensá la votació, y com que 's vigilava molt se descubri desseguida que 'ls electors falsos s' estavan organisant en un solar del carrer de Rosselló, cantonada a la Rambla de Catalunya. Allí estavan en efecte: allí sigueren sorpresos. Era de veure quinas caras feyan, quin aspecte tenian. La multitud los doná 'l quien vive, y procuraren dispersarse. Alguns d' ells haurian pagat car alló de figurar en tarugos electorals; pero la guardia civil vá cubrirlos las espalllas.

Mentres tant continuava l' elecció molt animada en tots los colegis. En la secció 9.ª un cego entregava la candidatura dihent:

—Mirinla: jo vull votar a 'n en Salmerón, no siga cas que m' hagin enganyat.

En la secció 6.ª un elector no vá saber indicar quin era 'l seu nom de mare.—No sé, no m' ho han dit,—vá exclamar. A un altre que votava en la mateixa secció, sense ser elector de Gracia, van agafarlo, van portarlo a la casa de la vila en companyia del guardia n.º 29, y una vegada allí va evaporarse.—Tal es la conducta que observan los agents de las autoritats conservadoras ab los infractors de la ley.

En cambi 'l comandant Leyro se presentava a practicar un registre en lo local del Centro republicá, pretenent que allí tenian seqüestrat a un elector. Naturalmente, aquella comedia no doná cap resultat, y Salmeron tingué de dir:

—Mentres deixan escapar als que son detinguts per votar ab nom fals, ¿venen aquí a buscar a un detingut imaginari? No 'ns faltava veure més que aixó.

Desde aquells moments se circularen ordres severas

UNA LLISSÓ ELOQUENTÍSSIMA

de que 'ls detinguts, si-
guessin entregats no á
la comandancia de mu-
nicipals, sino al jutjat
de instrucció.

A primeras horas de
la tarde comensavan
á corre veus alar-
mants. Hi havia, se-
gons se assegurava, 'l
propòsit decidit de per-
turbar l'ordre per part
dels comparsas conse-
rvadors, los quals con-
sideravan perduda la
partida. Se multiplica-
ren las precaucions per
impedirho y s'exercia
la més exquisita vigi-
lancia. Als que tenian
contret lo compromís
de ferne una se 'ls ar-
ronsá 'l llombrigo. No
hi hagué més que un
valent, presentantse
aquest en lo collegi del
carrer de Rosselló. Lo
que passá allí, sigué
joch de pocas taulas.

S'acosta á la mesa
per emetre 'l vot, y en
lo moment d'entregar
la candidatura, clava
cop de puny á l'urna,
trencantla, no sense
omplirse 'ls dits de
sanch. Al mateix
temps, ¡plaf! un elec-
tor dels que vigilan li
venta un cop de cadira
al clatell; l'home treu
un revolver, y li pre-
nen; treu un ganivet,
li prenen també, y que-
da detingut, mentres
passan avis al Sr. Sal-
meron, qui després de
no pocs esforços lográ
convencer al president
d'entregar al culpable
als tribunals de justi-
cia.

Ab tota tranquil-
tat se efectúa l'escrutini.

Lo resultat sigué in-
mens, 2.967 vots repu-
blicans; 278 monár-
quichs.

Una particularitat:
per la secció octava
havia nomenat en Puig
y Valls, una dotzena de
interventors, y no tin-
gué més que 5 vots.
Aixó vol dir que molts
dels interventors mo-
nárquichs, ni tan sis-
quera s'presentaren á
pendre possessió. Quan
no s'conta ab l'entus-
iasme polítich, no hi
ha victoria possible.

S. Martí de Provensals

Idéntich aspecte que
á Gracia: molta anima-
ció entre 'ls electors:
molta guardia-civil pels
carrers.

De Barcelona havian
de sortir algunas com-
parsas de burots, traba-
lladors de las brigadas
municipals y altres
elements de aquells
que son conservadors
perque tenen alguna
cosa per perdre. De
oment, tenen per per-
dre l'empleo

Lo regidor republicá
Sr. Furnó desbarata
una de aquestas comparsas. Las otras anavan tan
alicygadas, que al veure las precaucions que s'ha-
vian adoptat no no s'atreviren á gallejar y s'dispersa-
ren bonament.

A la casa de la vila hi havia uns cartelons firmats
per uns *compañeros* á qui ningú coneix aconsellant
als obrers lo retraiment. En bon siti van posarse aquells
cartells porque no s'comprengué qu'eran obra dels
partidaris de la candidatura conservadora.

En las mateixas Casas Consistorials estavan previn-
gudas algunas rondas, en las quals hi figuravan juga-
dors tauts y pinxos per ajudar á don Mariano cas
que 'convingués! En bonas mans confia la seva causa
en Puig y Valls!

Al constituirse las mesas, passá que molts dels in-
terventors nomenats pels monárquichs no sabian lle-
gir ni escriure, per lo qual hagueren de renunciar al
seu càrrech.

En un collegi del Poble Nou, uns quants electors de
camama tractaren de votar, sense lograrho. Alguns
electors republicans anavan seguintlos los passos, per
evitar que anessin votant en altres collegis ahont es-
tiguessin desprevintus. Un d'ells sigué atrevit y trac-
á d'emetre 'l vot; pero s'vegé detingut, si be 'l guar-

—¡Republicans espanyols! ¡Seguim l'exemple que 'ns han donat los electors de las Aforas
y 'l porvenir es nostre!

dia, encarregat de portarlo al jutjat, lo deixá anar, al
tombar la cantonada. La mateixa maniobra s'observá
en altres collegis.

L'arcaldia s'descuydá d'enviar sellos á alguns co-
legis, per veure si aixis podia anularse la elecció.
S'aixecá de aquest descuyt (descuido con cuidado) la
corresponent protesta.

A honrats treballadors sobre 'ls quals s'exercia
major coacció per part dels seus amos, se 'ls feya vo-
tar ab candidaturas transparents porque s'pugués veu-
re si cumplian. Molts foren los que borrarren ab llapis
l'nom de 'n Puig y Valls, posantliel de Salmeron.

L'escrutini en las 16 seccions acusá 'l següent re-
sultat:

Salmeron: 2.978 vots.—Puig y Valls: 602

De la casa de la vila sortian electors llogats contant
diners. ¿De ahont sortian las missas?

¡Oh butxaqueta de 'n Puig y Valls, quina sangria
devian donartel!... Y al cap devall ¿perque?

Sant Andrés de Palomar

L'elecció se realisá aqui ab molt ordre y ab gran re-
gularitat. Los conservadors, impossibilitats de fer cap
á tot, havian concentrat las sevas forsas á Gracia y

Sant Martí. Aixis es
que á Sant Andréu, tot
aná comsobre rodas.

Resultat de l'escru-
ini:

Salmeron: 1.284 vots.—
Puig y Valls: 433

Horta

No hi hagué inci-
dents dignes de consig-
narse. A n'auuest po-
ble es ahont té 'n Puig
y Valls tota la seva for-
sa, y fins aqui vá per-
dre, encare que de
pochs vots.

Resultat: Salmeron:
190.—Puig y Valls: 183.

San Adriá de Besós

Los republicans no
van encomenarse á
aqueix sant, incapás
de fer miracles de al-
guna importancia, á
causa de la seva falta
de prestigi. A Sant
Adriá no hi ha més que
51 electors, de 'ls quals
se 'n adjudicaren 41 á
n'en Puig y Valls y
únicament 4 á ne'n
Salmeron.

La proporció aques-
ta indica lo que hauria
succehit en tot lo dis-
tricte, si, per falta de
precaucions, los parti-
daris de la candidatu-
ra monárquica hague-
ssin pogut fer de las
sevas.

Total general: Salmeron:
7.423 vots.—Puig y
Valls: 1.337

Majoria á favor de
Salmeron: 6.086
vots.

La victoria no pot
ser més gran, més elo-
qüent, més gloriosa.

L'entusiasme

Gracia, Sant Martí,
Sant Andréu celebra-
ren lo triunfo ab gran
mostras d'alegria y en-
tusiasme. Desde la
primera época de la
Revolució de Setem-
bre no s'havia vist
una cosa semblant.
Aplausos al candidat
trionfant, deliri, llumi-
narias. L'entusiasme
s'comunicá á Barcelo-
na, quals centres repu-
blicans adornaren los
balcons y lsiuminaren
també.

De Barcelona s'ha
extés á tot Espanya.

Ne sembla sino que
s'haja avivat l'espirit
republicá, mentres va
minvant la preponde-
rancia dels monár-
quichs. Aquets no
donan compte de lo
que ha succehit, ab tot
y ser tan natural.

Ja hi ha qui canta
las absoltas al Hereu
Pantorrillas. No es fa-
cil que de aquesta se'n
aixequi. Lo Sr. Oje-
to, á lo menos, té la
disculpa de dir que
ocupat en la persecu-

ció del joch, no ha pogut vigilar las eleccions y li
han fregida:

Lo govern de Madrid ha donat la nota més cómica
de todas. Veyentse perdit, ha dit:

—Aqui veuréu ab quins escrupuls respecta 'l go-
bern conservador la legalitat electoral!...

Enterats. Es la segona edició del quento del portu-
gués:

—Republicans si 'm trayeu de aquest pou mort
ahont m' asfixio, 'us perdono la vida.

P. DEL O.

LOPEZ, editor.—Rambla del Mitj, 20.

BARCELONA.—A. Lopez Robert, impresor.—Asalto, 63.